

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/188/2008

OPINIE O TARCZY ANTYRAKIETOWEJ W POLSCE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Mimo że o kwestii ulokowania elementów tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju powinno się mówić już raczej w trybie dokonanym, do czego skłania przede wszystkim umowa podpisana w sierpniu przez rządy Polski i Stanów Zjednoczonych, pojawiają się pewne wątpliwości. Wiele z nich wiąże się z nową prezydenturą w USA i tym, co może jej towarzyszyć, a więc potencjalnymi zmianami w polityce bezpieczeństwa międzynarodowego czy też w polityce gospodarczej, które mogą doprowadzić do wycofania się Stanów Zjednoczonych z projektu tarczy.

W grudniowym sondażu¹ chcieliśmy się przekonać, jaki jest społeczny stosunek do budowy tarczy antyrakietowej, jakie są opinie na temat jej przyszłości, a ponadto – czy respondenci wiążą z nią jakieś zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski.

Opinia społeczna nadal dość krytycznie odnosi się do przyjęcia przez Polskę elementów tarczy. Niemal połowa badanych (47%) sprzeciwia się ulokowaniu tej instalacji w Polsce, a niespełna dwie piąte (39%) jest odmiennego zdania. Co ciekawe jednak, poziom aprobaty nie zmienił się od poprzedniego pomiaru przeprowadzonego we wrześniu, kiedy to postawy wobec projektu były najbardziej pozytywne, licząc od połowy 2006 roku. Mimo że przeważa dezaprobatą, stosunek Polaków do budowy tarczy jest wciąż znacznie bardziej przychylny niż przed ratyfikowaniem umowy w tej sprawie ze Stanami Zjednoczonymi. W Czechach, gdzie ma powstać stacja radarowa wchodząca w skład tego systemu obronnego, opinia społeczna jest bardziej jednomyślna niż w Polsce. Jak wynika z badania realizowanego tam w listopadzie, aż dwie trzecie Czechów (66%) sprzeciwia się budowie radaru, a tylko nieco ponad jedna czwarta (28%) ją akceptuje².

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (223) zrealizowano w dniach 4–10 grudnia 2008 roku na liczącej 1011 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100848s_pm91210.pdf

Tabela 1

Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	XII 2005	VI 2006	II 2007	IV 2007	VI 2007	VII 2007	VIII 2007	XI 2007	II 2008	IV 2008	VIII 2008	IX 2008	XII 2008	
	w procentach													
Zdecydowanie za ulokowaniem na terenie Polski takiej bazy	18	15	9	8	7	9	8	7	10	10	9	15	14	
Raczej za	32	20	19	17	19	19	20	17	23	22	18	26	25	
ZA	50	35	28	25	26	28	28	24	33	32	27	41	39	
Raczej przeciw	17	26	25	24	25	28	26	28	29	25	24	21	25	
Zdecydowanie przeciw ulokowaniu na terenie Polski takiej bazy	15	28	30	33	35	27	30	29	24	29	32	25	22	
PRZECIW	32	54	55	57	60	55	56	57	53	54	56	46	47	
Trudno powiedzieć	18	11	17	18	14	17	16	19	14	14	17	13	14	

Za powstaniem instalacji na terytorium Polski znacznie częściej opowiadają się mężczyźni niż kobiety. Aprobata jest również relatywnie częstsza wśród ankietowanych najmłodszych (od 18 do 24 roku życia) oraz w wieku 45–54 lata, mieszkańców największych aglomeracji miejskich, respondentów o najwyższych dochodach *per capita*, a także wśród robotników niewykwalifikowanych, uczniów i studentów oraz gospodyń domowych. Natomiast sprzeciw wobec tarczy nieco częściej niż pozostali deklarują rolnicy, pracownicy fizyczno-umysłowi, mieszkańcy wsi, osoby mające od 35 do 44 lat, badani najstarsi, emeryci.

Opinie na ten temat zależą w dużej mierze od zainteresowania polityką. Im ono większe, tym powszechniejsza aprobata umieszczenia rakiet antybalistycznych w Polsce.

Tabela 2

Zainteresowanie polityką	Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?		
	Za	Przeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	61	33	6
Średnie	45	47	8
Małe	35	47	18
Brak zainteresowania	22	53	24

Na opinie w tym względzie w dużym stopniu wpływają poglądy polityczne. Badani identyfikujący się z prawicą w większości opowiadają się za ulokowaniem rakiet antybalistycznych na terytorium naszego kraju, natomiast ci, którzy deklarują orientację lewicową lub centrową przeważnie wyrażają sprzeciw. W potencjalnych elektoratach najwyższy poziom aprobaty odnotowujemy wśród zwolenników PiS, a najniższy – wśród wyborców SLD. Osoby, które w najbliższych wyborach parlamentarnych głosowałyby na PO, częściej deklarują poparcie dla budowy bazy w Polsce niż sprzeciw, elektorat koalicyjnego PSL zaś – odwrotnie.

Tabela 3

Potencjalne elektoraty	Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?		
	Za	Przeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	64	25	11
PO	49	41	10
PSL*	40	60	0
SLD*	27	63	10
Niezdecydowani	31	50	19
Niezamierzający głosować	29	53	17

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców SLD oraz PSL należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką ich liczebność w badanej próbie

Na postawę wobec instalacji antyrakietowej w Polsce nie wpływa zbyt silnie stosunek do obecnego rządu, na co w pewnym stopniu wskazuje wysoka w potencjalnym elektoracie PiS aprobatą tarczy. Co prawda wśród przeciwników rządu Donalda Tuska nieznacznie przeważają głosy sprzeciwu (48% wobec 43%), a wśród jego zwolenników tyle samo osób aprobuje tarczę, co wyraża dezaprobatę (odpowiednio: 46% i 45%), jednak rozkład tych deklaracji nie różni się znacząco, co z kolei świadczy o tym, że przedsięwzięcie to nie jest postrzegane jako zasługa obecnej czy też poprzedniej ekipy rządzącej.

ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z TARCZĄ

Ponad połowa Polaków (54%) uważa, że umieszczenie elementów tarczy w Polsce zwiększy zagrożenie atakami terrorystycznymi, natomiast więcej niż co trzeci (35%) nie wiąże z tym przedsięwzięciem takich konsekwencji. Poziom obaw przed terroryzmem utrzymuje się w tym roku na mniej więcej stałym poziomie.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, budowa na terenie Polski amerykańskiej bazy wchodzącej w skład tarczy antyrakietowej zwiększy zagrożenie atakami terrorystycznymi fundamentalistów islamskich na terytorium Polski czy też nie zwiększy takiego zagrożenia?	Wskazania respondentów według terminów badań							
	II 2008		IV 2008		IX 2008		XII 2008	
	w procentach							
Zdecydowanie zwiększy takie zagrożenie	13	56	16	56	12	53	15	54
Raczej zwiększy	43		40		40		39	
Raczej nie zwiększy takiego zagrożenia	25	29	26	31	28	33	30	35
Zdecydowanie nie zwiększy takiego zagrożenia	4		5		5		5	
Trudno powiedzieć	15		13		14		11	

Obawy przed atakami fundamentalistów islamskich stosunkowo najczęściej deklarują ankietowani mający 35–44 lata, mieszkańcy wsi, rolnicy, gospodynie domowe. Ponadto respondenci o lewicowych i centrowych poglądach politycznych wyrażają je częściej niż ci, którzy identyfikują się z prawicą.

Bardziej powszechne niż poczucie zagrożenia terroryzmem są obawy, że ulokowanie rakiet antybalistycznych na terytorium Polski może stworzyć zagrożenie atakiem rakietowym z innego państwa. Wyraża je trzy piąte badanych (61%), a nieco ponad jedna czwarta (27%) uważa, że takie niebezpieczeństwo naszemu krajowi nie grozi. Od poprzedniego pomiaru zmniejszyła się liczba osób wiążących z budową instalacji antyrakietowej możliwość agresji ze strony innego państwa (o 4 punkty), wzrosła zaś (o 5 punktów) grupa nieobawiających się takich konsekwencji.

Tabela 5

Czy budowa takiej bazy może stworzyć zagrożenie atakiem powietrznym, rakietowym innego państwa (np. Rosji) na terytorium Polski czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań							
	II 2008		IV 2008		IX 2008		XII 2008	
	w procentach							
Zdecydowanie może stworzyć takie zagrożenie	14	56	15	59	17	65	15	61
Raczej może	42		44		48		46	
Raczej nie stworzy takiego zagrożenia	24	27	23	26	19	22	23	27
Zdecydowanie nie stworzy takiego zagrożenia	3		3		3		4	
Trudno powiedzieć	17		15		13		12	

Przekonanie, że tarcza wpłynie na wzrost zagrożenia agresją ze strony innego państwa, częściej podzielają osoby źle oceniające własną sytuację materialną, a także rolnicy. Ponadto osoby o poglądach lewicowych wyrażają je częściej niż zwolennicy centrum czy prawicy. Warto również zauważyć, że na możliwość agresji ze strony innego państwa rzadziej

wskazują respondenci określający swoje zainteresowanie polityką jako duże niż osoby mniej uważnie śledzące bieżące wydarzenia polityczne.

Wiązanie z budową tarczy w Polsce powyższych zagrożeń wpływa, co zrozumiałe, na stosunek do tego przedsięwzięcia. Badani, którzy uważają, że budowa tarczy nie ma związku z tymi niebezpieczeństwami, przeważnie aprobuje jej powstanie, natomiast wyrażający tego typu obawy – przed terroryzmem czy też atakiem ze strony innego państwa – są wyraźnie przeciwni obecności instalacji antyrakietowej na terytorium Polski. Można się jedynie zastanawiać, dlaczego poczucie, że tarcza może wpłynąć na pojawienie się choćby jednego z tych zagrożeń, nie przekłada się na bardziej powszechną dezaprobatę jej budowy.

Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, budowa na terenie Polski amerykańskiej bazy wchodzącej w skład tarczy antyrakietowej zwiększy zagrożenie atakami terrorystycznymi fundamentalistów islamskich na terytorium Polski czy też nie zwiększy takiego zagrożenia?	Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?		
	Za	Przeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwiększy	22	69	9
Nie zwiększy	71	21	8
Trudno powiedzieć	17	23	60

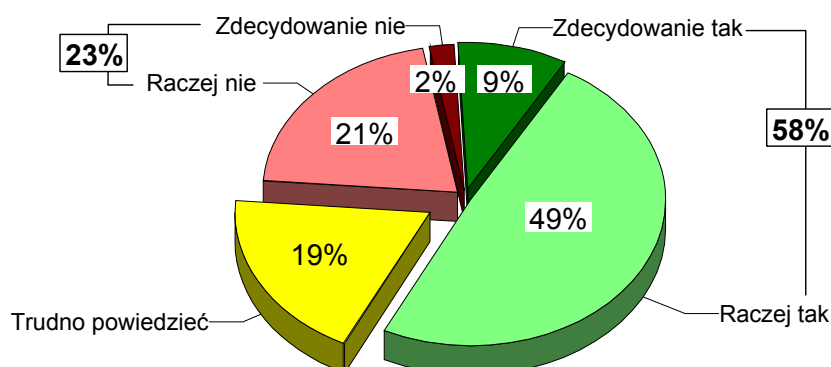
Tabela 7

Czy budowa takiej bazy może stworzyć zagrożenie atakiem powietrznym, rakietowym innego państwa (np. Rosji) na terytorium Polski czy też nie?	Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?		
	Za	Przeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Stworzy zagrożenie	29	63	8
Nie stworzy zagrożenia	70	21	9
Trudno powiedzieć	17	22	61

PRZYSZŁOŚĆ TARCZY

Opinie na temat przyszłości instalacji antyrakietowej w Polsce są dość jednoznaczne. Większość badanych (58%) nie ma wątpliwości, że tarcza powstanie na terytorium naszego kraju. Odwrotny scenariusz przewiduje mniej więcej co czwarty ankietowany (23%), a pozostali (19%) nie mają wyrobionego zdania w tej sprawie.

RYS. 1. JAK SIĘ PANU(I) WYDAJE, CZY TARCZA ANTYRAKJETOWA POWSTANIE NA TERYTORIUM POLSKI CZY TEŻ NIE?

O powstaniu na terytorium Polski tarczy antyrakietowej relatywnie częściej mówią badani w wieku 45–54 lata, mieszkańcy największych miast, respondenci z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja, uczniowie i studenci, osoby najlepiej zarabiające. Częściej są to również zwolennicy prawicy czy centrum niż osoby sympatyzujące z lewicą. Nie odnotowujemy natomiast istotnych różnic w opiniach na ten temat między potencjalnymi elektoratami dużych ugrupowań parlamentarnych.

Aprobata tarczy przekłada się w większości przypadków na przewidywanie, że jej budowa dojdzie do skutku (78%). Niemniej pogląd ten podziela również połowa przeciwników tarczy (51%), a tylko co trzeci (33%) wątpi w powstanie instalacji antyrakietowej w Polsce.

W społeczeństwie przeważa krytycyzm wobec rozmieszczenia na terytorium Polski rakiet antybalistycznych. Nadal jednak aprobata tej inicjatywy jest większa niż przed podpisaniem sierpniowej umowy ze Stanami Zjednoczonymi. Trudno jednoznacznie stwierdzić, czy część społeczeństwa zaakceptowała obecność tarczy właśnie ze względu na ratyfikowanie ostatecznego dokumentu w tej sprawie. Wygląda jednak na to, że podpisana umowa jest w opinii publicznej raczej wiarygodna, ponieważ większość badanych, zarówno

zwolenników, jak i przeciwników tarczy, nie ma wątpliwości, że wyrzutnie wchodzące w jej skład powstaną na terytorium naszego kraju. Bardziej przychylnie reakcje na tarczę zapewne nie wiążą się z tym, że zmniejszyły się obawy przed potencjalnymi negatywnymi konsekwencjami obecności wyrzutni w Polsce – przed terroryzmem i atakiem powietrznym ze strony innego państwa; obawy utrzymują się bowiem na mniej więcej stałym i dość wysokim poziomie.

Opracował
Michał FELIKSIAK